

Oglinda frumoasei amintiri

ANATOL GUGEL

Biobibliografie selectivă

*Chişinău
2017*

Notă asupra ediției

Biobibliografia dată este dedicată aniversării a 95-a a scriitorului evreu Anatol Gugel și reflectă creația și activitatea sa ca poet, prozator, traducător.

Selectarea materialului a fost realizată în baza colecțiilor Bibliotecii Naționale a RM (parțial), a bibliotecii evreiești "I.Mangher" și a surselor internet. Toate documentele au fost consultate *de visu*.

Lucrarea este structurată în 3 capitole:

I – Aprecieri;

II – Tabel cronologic;

III – Opera;

Lucrarea cuprinde 59 surse bibliografice. Materialul este aranjat în ordine alfabetică.

Descriirile au fost efectuate conform STAS-ului "Descrierea bibliografică a documentelor 7.1. - 2003". Prescurtările cuvintelor au fost efectuate conform STAS-ului interstatal 1.11. – 2004 "Prescurtările cuvintelor și expresiilor în limbi europene".

Prezenta biobibliografie este un omagiu adus poetului și este destinată tuturor celor interesați de opera lui Anatol Gugel - celui, care a stat la izvoarele literaturii moldovenești din perioada postbelică.

*Poetul se naște doar odată, moartea și-o vede de multe ori.
Punct și... de la capăt.
A.Gugel*

APRECIERI

Anatol Gugel este, ca să folosesc un clișeu, legenda vie ziaristicii noastre, pe care a slujit-o cu devotament și onestitate, cu verticalitate pilduitoare, fără să-și încovoie ca pe o secere șira spinării în preajma cutărui demnitar; tinerii autori aveau în persoana lui atît un apriciator și povățuitor, cît și un susținător și promotor al instalărilor acestora. Autor a peste 40 de cărți, inclusiv 10 de publicistică, adică avînd "bucuria unor frumoase realizări lieice", a susținut două decenii la rînd în revista "Moldova" rubrica "De la Naslavcea la Giurgiulești", căutată de toată suflarea pămîntului nostru, autorul mereu fiind conștient că "viața strigă după ajutor" și că pînă și cerul își are ascuțișurile lui, pe care ochiul nu poate să le vadă.

Serafim BELICOV

Ziceam, însă, pentru că-l cunosc prea bine pe domnul Gugel, că modestia sa exagerată l-a cam ținut în „umbră” prea des. Dar, îmi mai zic, se prea poate că anume această modestie plină de înțelepciune i-a îndoldorat sufletul, întreaga făptură, cu acel comportament atît de adecvat timpului respectiv și condițiilor respective. A fost prevăzător și cu stăpînire de sine. Și în aceste clipe, când fac o retrospectivă imaginară în adîncul acelei jumătăți de secol de când îl cunosc, constatînd că în acest răstimp l-am văzut doar o singură dată oarecum enervat, deși surse, cauze, surprize pentru așa ceva au existat mereu, mai cu seamă la postul pe care-l ocupa... Probabil, și această calitate – dacă nu chiar anume ea! – l-a adus la această venerabilă vîrstă de nouăzeci de ani, cum se zice, bătută pe muchie, și încă respectînd cu regularitate disciplina orelor de plimbări matinale pe orice timp și în orice anotimp, precum și cele de la masa de scris ... Dovada o face și volumul de poezie și proză (al cătelea o fi fiind?!), intitulat sugestiv „Testamentul unui nou-născut”, proaspăt apărut. Țin să reproduc doar o frază din scurta postfață a acestuia, semnată chiar de autor: „În primăvara lui 2012, într-o dimineață de aprilie, mă voi trezi dintr-o dată nonagenar...” Iată că această dimineață de aprilie a sosit...

Felicitîndu-l din suflet cu prilejul acestui frumos jubileu, îi doresc încă multe dimineți de aprilie...

Cu sinceritate frățească și recunoștință profundă,

Mihail Gh. CIBOTARU

Anatol Gugel ș-a realizat o sinteză a volumelor de poezii risipite pe parcursul a 6 decenii, intitulînd-o cu o formulă ludică ce-i este caracteristică: "Am fost odată ca niciodată" o selecție din cele peste patruzeci de cărți pe care le-a publicat pe parcursul a peste șase decenii. E un fel de carte a cărților dumnealui sau, mai corect, e chintesența creației sale de o viață. Nu pot afirma că țin minte toate titlurile acestor cărți, dar "Povestea gorunului", "Scoica sarmatică", "Cutia de rezonanță", "Sonata lunii", "Fereastra cu trei mușcate" au constituit adevărate evenimente literare la apariția lor... Gugel e reprezentantul unei generații de poeți care au făcut carte românească serioasă, fiind famirializați încă din anii copilăriei cu poezia adevărată, stăpînind din plin limba literară...

... Una din prioritățile caracteristice poeziei lui Gugel e emotivitatea, care direcționează expresia spre adîncimile senine ale sentimentului. De aici și trăirea firească, de aici și

spontaneitatea originală a gândirii poetice. Și ce e mai principal – eul autorului inseparabil de poezie:

*... și printre rînduri
răsar întreg, stîngaci. Ce mai aștept?
Un zbucium nepătruns de nimeni
ca-n peșteră se mișcă undeva în piept.
Pe mine însumi m-am zidit în rime.*

Mihai CIMPOI

Mă apropii cu un sentiment de timidă îndrăzneală de confesiunile poetului pentru a-mi explica mie însumi tainele scrisului, tainele unor miraculoase trăiri, acele trepte ale inspirației pe care pășește...

Poetul niciodată n-a pozat în fața anumitor situații, nu s-a afișat și n-a cerșit ca să se vorbească despre el de la înaltele tribune ale criticii literare.

El a țesut în jurul lui mătasea fină a poeziei...

Mă apropii din nou de mărturisirile poetului: "Fiecare poezie e o cutie de rezonanță". Și dacă mi s-ar permite, aș adăuga: în această cutie de rezonanță se zbate ca un porumbel inima poetului. El, acest porumbel, are trasee înalte și îndepărtate, el zboară, trece nenumărate spații d azur, de vis și speranță și revine aici, în cutia de rezonanță pentru a intui și a trăi încă odată toate cele văzute.

Anatol CIOCANU

Pe Anatol Gugel, remarcabil om de cultură și scriitor de limba română din Republica Moldova

I-am cunoscut în 2005 la celebrarea zilei de naștere a poetului nostru național Grigore Vieru. Stătea oarecum solitar, privind cu ochii săi inteligenții la tot ce se petrecea în jur. M-am apropiat de el, m-am recomandat, ne-am strîns mîna și a zis că mă cunoaște, a auzit despre mine, chiar mi-a citit și cite ceva din lucrări. I-am amintit că l-am cunoscut întrucîtva pe timpurile cînd lucra la revista „Moldova”, iar eu băteam pe la ușile redacțiilor ca să-mi public primele încercări literare. Mi-a zîmbit amical, căzînd de acord că o fi, dar pe atunci la redacția revistei „Moldova” veneau foarte mulți tineri și nu mii mai amintește pe toți. Am convenit în acea seară să ne vedem în curînd pentru că aș dori să stau cu el la un pahar de vorbă. Am convenit, dar nu am fixat o zi concretă. Așa s-a întîmplat că maestrul, la respectabila-i vîrstă, a mai umblat prin spitale, apoi eu am fost ocupat și abia într-o zi de mai 2009 am venit la el acasă în apartamentul de pe Șoseaua Hîncești. Dacă atunci, la serata lui Grigore Vieru mi s-a părut, în încăperea sumbră, un bătrînel zvelt, plin de viață, acum am întîlnit un moșneguț cărunt, cu ochii vii și limpezi, cu o voce sobră, puțin stînsă, care dovedea că a ajuns definitiv la vîrsta înțelepciunii. „Omul cît trăiește trebuie să învețe a îmbătrîni frumos”; a zis un înțelept al lumii și la întîlnirea cu Anatol Gugel am avut impresia că anume el este protagonistul acestei spuse înțelepte. Am făcut această deducție din primele clipe, în casa lui domnea ordinea, în vorbă era cumpătat și predispus la dialog. Auzisem și de la colegii de breaslă că este un adevărat intelectual și toate acestea împreună mi-au ușurat sufletul, simțindu-mă în societatea lui liber și descătușat.

Diferența de vîrstă mai mult de 32 de ani., parcă nu exista. Maestrul e născut într-un an cu mama mea și pentru o clipă mi-am închipuit că dacă mama nu murea acum 14 ani, avea să arate așa cum arăta maestrul Anatol Gugel demn de invidiat că a putut străbate timpul și cuceri această vîrstă respectabilă. Mi-a spus de la bun început că își stimează anii chiar dacă este născut pe 6 aprilie 1922, zi tristă pentru poporul evreu de la Chișinău, cunoscută prin cumplitul pogrom din 1903...

Boris DRUȚĂ

Fiecare mînuitor de condei, galopînd un Pegas al său, pătrunde în adîncul vastelor cîmpii înmiresmate, neasemuite prin frumusețea lor, pătrunde în țara Măriei – sale Poezia. Adică cu alură de jocheu continuă să galopeze în limitele periferiei stîrnind admirația diletanților. Poetul Anatol Gugel, pare-mi-se, descălecîmd, și-a luat Pegasul de dîrlogi și l-a dus pe cărări strîmte spre vîrf de munte. L-a dus vreme îndelungată pe drum anevoios acolo unde liniștea cuvîntă, pulberea stelelor se macină darnic pe fruntea ostenită a drumeților. ... Gugel a rămas același reușind să devină pînă la urmă altul. Simplu și multiplu ca un freamăt lung de pădure, necesar ca o gură de apă rece în toiul arșitei. Matur prin felul de a vorbi – prin excelență – omenește, prin vibrația adîncă a unei dragoste statornice...

Emil LOTEANU

Anatol Gugel este poetul care a fost (și este!) în stare să audă și să reproducă ecoul liniștii, să încoroneze pădurea, să audă și să reproducă ecoul liniștii, să încoroneze pădurea, să-și urmeze dorul care *bîntuie-n neștire*, să-i dea crezare lui Nostradamus și, mai ales, să trăiască *viața unei generații*, evadînd din spațiul ei într-o lume atemporală, unde toate încap într-un *bob de grîu, și el, privegheat de cosmos*.

Dar știi că ceea ce voi spune va fi oricum foarte puțin din multul care ar fi de spus despre creația acestui prea tandru și delicat poet – Anatol Gugel.

Claudia PARTOLE

La masa lui de secretar al redacției , cu machetele viitorului număr în față, poetul Anatol Gugel caută locul fiecăruia în pagina literară. Poet sensibil și de aleasă cultură, el știe ce înseamnă un cuvînt bun și rostit la timp pentru cineva care de abia își desface aripile... De la el am învățat, eu și mulți colegi de ai mei, că se poate face poezie autentică și într-un reportaj, și într-o recenzie, cu condiția ca penița să-ți fie purtată pe hîrtie de fiorii inspirației și neliniștii... Poetul știe să se bucure și să se entuziasmeze de tot ce "rod în lume o să poarte". Urc pe strada Pușkin și-mi amintesc că mai sus posibil se mai află o clădire mică, prin geamurile căreia răzbătea întotdeauna zgomotul strident și grăbit al mașinilor de scris, mi se pare că, dacă m-aș încumeta într-o seară să urc cele trei trepte și să deschid ușa, m-aș întîlni cu tinerețea serilor noastre literare, unde cel mai tînăr era poetul Anatol Gugel...

Vitalie TULNIC

Venisem prin '53 la studii la Chișinău și aveam în cufăraș, alături de pîinea de acasă, și cîteva poezioare peltice, care nu prea erau de acasă. Prietenii mă sfătuiseră să mă duc la poetul Anatol Gugel, care se trudea pe atunci la ziarul "Tinerimea Moldovei". M-am dus. Tot "Tinerimii" se adresau și Pavel Boțu, Spiridon Vangheli, Gheorghe Vodă, Liviu Damian, Petru Cărare, Emil Loteanu, Serafim Saka, Andrei Strîmbeanu, Victor Teleucă, Arhip Cibotaru... Gugel nu speria nicicînd poezia tinerilor și n-o rușina. El știa ca un vrăjitor să se apropie de ea, precum o face în cele mai frumoase versuri ale sale...

Grigore VIERU

TABEL CRONOLOGIC

1922

- Se naște la 16 aprilie la Iași, într-o familie de intelectuali evrei: tatăl – Moise Gugel, avocat, mama – Olga (n. Perelmuter), asistentă medicală.
... "M-a născut un secol deloc indulgent. Cu capcane rafinate. A fost sortit să-l port în cârcă – cu mine, în mine, cu tot binele și cu tot răul ce m-a pătruns pînă în măduva oaselor."
Copilăria și adolescența și le-a petrecut la Chișinău. A învățat 7 clase la liceul „A. Donici”, iar clasa a 8-a, a terminat-o la liceul „B.P.Hașdeu” (fuzionat cu „A.Donici”). De mic a încercat să pună mîna pe condei, scriind primele lucrări....în proză. A scris primul și ultimul roman „Cavalerul din Toledo”...
"... scilpuiam într-a șasea (liceul „Alexandru Donici”) o revistă într – un exemplar cu un nume stelar – "Pleiada". Mihăilescu scria nuvele, Mihailovscki – scenete, iar eu și Lică Cosmescu – versuri. Și întrucît aveam un scris mai citeț, adică caligrafic, anume mie mi s-a încredințat așa zisa redacție tehnică – s-o machetez, s-o redactez și, bineînțeles, s-o scriu de mîină. Pleiadei din lumea aștrilor i se mai spune Cloșca cu pui. Cine a fost cloșcă în cazul nostru?"

1940

- Pe cînd mai era elev, la revista liceului numită „Licurici” a publicat poeziile „Copiii cu ochii umezi” și „Acceleratul”. În iunie 1940 a absolvit liceul și a susținut licența de bacalaureat. În fața examinatorilor am recitat poemul „Luceafărul” de Mihai Eminescu.

1941

- *"... în iunie 1941 s-a declanșat războiul... Am trăit bombardamentele Chișinăului de către trupele germane, apoi evacuarea... Mama mea nu a reușit să se evacueze, în oraș s-au instalat trupele germano-române și ea, sărmana, fiindcă era evreică, a fost exterminată aidoma sutelor și miilor de consîngeni. Iar eu... La început studenții basarabeni fuseseră înrolați în armată, dar foarte curînd autoritățile sovietice s-au dezis de „serviciile” lor – nu le trezeau încredere. „Faceți ce știți”, ni s-a spus și ne-au lăsat în voia soartei, pe drumul greu al bejeniei. Singur, fără a avea o lețcaie, am mers sute, poate mii de kilometri. În drumul meu de pribegie, presărat cu tifos, febra tifoidă, amnezie nici nu credeam că voi supraviețui. Într-un tîrziu am ajuns la Buguruslan, cel din preajma Uralului, unde era evacuat Institutul meu pedagogic. Au fost ani de lipsuri și greutăți colosale. Dar mă aflam în colectiv și nutream undeva în adînc niște speranțe..."*

1944

- *" ...cînd în septembrie 1944 m-am întors din Buguruslan, odată cu Institutul Pedagogic, am dat fuga pe strada copilăriei (în fosta mea casă azi e hotelul Dacia). Mama, unde o fi ea? Dar în casa pustie, cum spune un poet „șuiera în aer al morții rece fior”. Vecinii au văzut cum o îmbrînceau doi militari nemți spre comendatura din apropiere. Cert e că acolo (sau în altă parte) au și împușcat-o. Am scris multe poezii despre mamă. Una dintre ele – **Rugă**, datorită compozitoareii Zlata Tcaci a devenit, în fond , un recviem, un kadiș consacrat celor 2 milioane de mame evreice, exterminate în Holocaustul din timpul celui de al doilea război mondial... "*

Și din nou, sfinte soare,
răsare
peste suferinda lume
cu brume,
doldora de zîzaniei,
pierzaniei,
împroașcă-o cu rază
sfîrlează, cu cereasca licoare
și boare,
și odrasla ferește-o,
strunește-o
cu iubirea-ți deplină
divină!

1945

- ” ...așa dar, toată viața sunt legat de scris. De poezie. De publicistică. Am călcat pragul redacției ziarului **Tineretul Moldovei** (mai târziu „Tinerimea Moldovei”) în martie **1945**. Redacția se afla într-o căsuță ce s-a păstrat pînă în zilele noastre, situată la intersecția străzilor Pușkin și Sciusev (fosta Leova). Încă mai continua războiul. Lucram împreună cu Constantin Condrea, cu Alexandru Cosmescu. Ziarul apărea în format mic, de două ori pe săptămîină. Nimeni dintre noi nu avea voie să scrie de la persoana înăia, dialogul sau interviul era un gen interzis. Iar culoarea roză în scris era cea preferată și protejată de cei de sus. Se scria îngrozitor de greu. Te durea fiecare cuvînt. Nu erau vremuri care să te cheme la contemplant.

1946

- ”... și în acel 1946 am fost primit în rîndurile Uniunii Scriitorilor de la noi. Trebuie să remarc că pe atunci nu eram decît o mână de scriitori, majoritatea fiind din Tiraspol. Existau și farisei ideologici care căutau mereu nod în papură, învinuindu-ne de aderare la diferite curente burgheze. Se publicau scrisori colective, se căutau dușmani peste tot. De-abia după moartea lui Stalin, în timpul așa numitului „dezgheț” hrușciovist, s-au ivit primele metamorfoze. La Chișinău sunt editați și Eminescu, și Creangă, și Alecsandri. Începură să apară noi publicații. Ziarul nostru apare în format mare. În ediția duminicală sunt publicate multe poezii, schițe, povestiri. Se afirmă tot mai mult cenaclul nostru literar, devenind un fel de mini-uniune a celor împătimiți de scris. În sfîrșit se naște o autentică pleiadă de talente ca Grigore Vieru, Liviu Damian, Victor Teleucă, Emil Loteanu, Vitalie Tulnic, Arhip Cibotaru, Dumitru Matcovschi, Anatol Ciocanu, Mihai Gh. Cibotaru, Mihai I. Cibotaru.”

1951

- ” ... prima carte apăruse în 1951 ”Generația mea”. Iar apoi: ”Fereastra cu trei mușcate”, ”Povestea gorunului”, ”Vînt de april”, ”Ostroave verzi”, ”Cînd liniștea cuvîntă”, ”Sonata lunii”, ”Scoica sarmatică”, ”Lumini de cleștar”, ”Lanternă magică”, ”Crug”, ”Stîncă lui bunic”, ”Post-scriptum” și așa mai departe. Asupra Caietului cu scrisoare de chihlimbar, atîrnase sabia lui Damocle. Era în toiul unei campanii antisioniste. Cuiva (acest misterios cineva era întotdeauna anonim) nu i-a „plăcut” cuvîntul romb, atribuindu-i cu reavoință un sens pe atunci diabolic – steaua lui David. Or, steaua lui David e chiar pe drapelul Israelului! Prin urmare, dacă scriu „romb” și utilizez prea des cuvîntul „verte” (de ce verde? – o enigmă), înseamnă că sprijin

sionismul, deci, placheta trebuie să fie încredințată nu cititorului, ci cuțitului. Mihai Cimpoi care lucra pe atunci la editură și îmi era redactor la carte îmi întinse o mână de ajutor – rombul fu înlocuit cu triunghi, iar verdele, pur și simplu, înalbăstrit. Au fost și asemenea bazaconii!”

1952

- Apare volumul de poezii **Schimbul nostru**. Începe să promoveze la ”Tinerimea Moldovei” pleiade de tineri poeți moldoveni, mulți dintre care vor deveni nume de referință în lirica autohtonă.

1954

- Apare volumul **Povestea gorunului**.

1956

- Apare culegerea de poeme **Fereastra cu trei mușcate**. Publică prezentări la cărțile de debut ale lui Emil Loteanu și Vitalie Tulnic. Editează volumul de publicistică ”Nistrule, pe malul tău...”.

1959

- Iese de sub tipar volumul **Poezii și poeme**. În librării apare placheta **Vînt de april**. Este angajat secretar responsabil la ziarul ”Moldova Socialistă”.

1960

- Este decorat cu Ordinul ”Insigna de onoare”.

1962

- Editează volumul de versuri **Ostroave verzi**.

1965

- Vede lumina tiparului culegerea de poezii **Sonata lunii**.

1966

- ” ...după aceea? A urmat „Moldova socialistă”. Acolo mă confruntam cu nenumărate obstacole, rigori, „atît din partea instructorilor de la CC, cît și a vechilor bolșevici din redacție, vorba lui Dumitru Marcovschi, care ca niște cerberi așteptau să ne poticnim.”
Și iată-mă, în 1966, la revista „Moldova”. Era o echipă, unde prima individualitatea. Însetați de ingeniozitate și demnitate, chiar în acele vremuri de restriște am izbutit să facem o publicație (la care aparțineam cu sufletul), destinată zecilor de mii de cititori care puteau să se bizuie pe o corectitudine exemplară. Am susținut două decenii la rînd rubrica „De la Naslavcea la Giurgiulești”, despre care și azi cititorii mai în vîrstă își amintesc. Reportajele le însoțeau multe ilustrații color, fotografiile realizate de Izea Zemșman, profesionist de marcă care te înțelegea dintr-un cuvînt. Uneori se aprindea, însă îi trecea repede. Zicea că nu face din supărare, ci... pentru dreptate. Colindam din sat în sat, de la nord la sud, de la est, la vestul Moldovei. Porneam de la toponimic, întrebam cum se numește cutare sau cutare deal, rîuleț, vâlcea. Culegeam de la oameni simpli perle ale înțelepciunii populare, mergeam mult

pe jos – tăifăsuim împreună – eu și glia. Acei ani mi-i păstrez în minte ca pe un retrocardan cu...mireasmă de baștină.”

1968

- Apare volumul de tablete **Cutia de rezonanță**. Primește premiul internațional de la Praga pentru sonata **Balada viorii**, scrisă împreună cu compozitorul Alexei Stîrcea.

1969

- În librării apare volumul de poeme **Scoica sarmatică**.

1972

- Propune cititorilor volumul **Lumini de cleștar**. I se conferă titlul de "Lucrător emerit al culturii".

1978

- Editează volumul **Lanterna magică**.

1982

- Vede lumina tiparului placheta de versuri **Crug**. Poetul abordează tema evreiască în **Balada unui minut**.

Medicul îi ia pulsul. Verdictul:

- Un minut, un singur minut!
Naufragiat, minutul se-agață de mine
să-și găsească un scut. ...

"Numai sângele tău, numai tu..."
...Nu-s oseminte, nici basoreliefuri nu-s,
Doar grămezi de cenușă și lut.
El a rămas, herr shturbahnfuhrer,
și ca un arc încordat
a rămas un minut!
Îi aud respirația grea –
Oscilează pendula pe targă.

... „Caz excepțional! Auzi?
Trebuie silit
să rtăiască!"

..."Numai sângele tău... Auzi?
O să-i dezlegăm limba. Numai tu"...

... Aud: "Răzbună-i pe toți, răzbună-i!"
Cine a inventat grupe sanguine?
El, arianul,
pînă în măduva oaselor,
el cu sânge albastru,
stînd într-o rîină,
de-ar ști cu ce sânge

am să-l împrôșc în vînă!...
Ce distanță e între o secundă
și infinit?
Lumini gălbuie sfîrîte...
Mormăie:
- Pe ăsta lude!

Laba pendulei mă zgîrîie...

1983

- ” ... în iunie 1983 sunt invitat la CC în scopul susținerii și formării unui așa zis Comitet antisionist (Comitetul unional în frunte cu Dragunski, de două ori erou al URSS acționa din plin). Pe atunci în ziare și reviste se țineau lanț articolele cu iz antisemit, semnate, de altfel, și de evrei. Mi se amintește că sunt de etnie evreiască, că voi avea salariu bun, o echipă de oameni competenți în această problemă. Și apoi numele meu trage mult la cântar. Am spus un nu răspicat. N-am cedat. Da, am refuzat. După fapta mea, „răsplata” nu s-a lăsat mult așteptată. În aceeași zi i se telefonează redactorului-șef M.G.Cibotaru, un om de mare cumsecădenie: „Zavtra citob ego duhu ne bilo tam!” („Mîine să nu-l văd în ochi acolo!”). După 40 de ani de muncă salahoricească în presă m-am simțit cu adevărat înjosit și mîhnit. Iar celor care îmi strîngeau mîna îmbărbătîndu-mă nici nu le-am spus că mi-au ieșit tocmai atunci primele fire albe la tîmple. Cel mai greu a fost momentul despărțirii de revistă. Iar acum e momentul să dau citire unei poezii:

„Am trăit viața unei generații—
a fost și ea una de sacrificiu?
Derutată privea lumi prin gratii,
Înfricoșată de sarcasm, de supliciu.

Nu era decît foc de artificii,
cu iluzii searbăde, cataclisme.
O chemau de la muchia prăpastiei
cei mînați de patimi, porniți pe pizme.

Lungi profanările se reflectau
într-însa ca-ntr-o lentilă convexă.
Cutremurată de tot ce vedea,
își pleca ochii-n jos, perplexă.

Ce-i drept, nu o dată numele
îl încrustau pe frontispiciu.
Am trăit viața unei generații,
care-a fost una de sacrificiu.”

1994

- ” ...în 1994 am întreprins o călătorie în Israel. M-a impresionat țara făgăduinței, țara strămoșilor mei – am scris un ciclu de versuri „ Zidul Plîngerii”.

De-abia aici îmi dau seama
că Tu căruntele ziduri le aperi.
E durată Cetatea
din cosmică piatră fără vîrstă și umbră.

De aceea e și atât de tare,
încît mă simt și eu
în inima timpului.
De-abia acum îți pot cunoaște mai bine
binecuvîntata Ta desăvîrșire.
Pot striga tuturor
din cele patru vînturi
numele Tău,
că numai Tu ești plin de îndurare.
De-abia aici deslușesc adevărul Tău
și rănilile nemuririi Tale.
De-abia acum îmi dau seama
că tot ce rămîne după viață
e naiță.
Cel puțin aici, fără să mi Te arăți,
sîntem cu Tine față în față.
(*Aleluia*)

1998

- I se decernează Medalia "Mihai Eminescu".

2000

- Este redactor – fondator al revistei de cultură a Uniunii organizațiilor evreiești din Moldova ***Nu vom uita!*** Colaborează la almanahul literar al scriitorilor evrei din Moldova "Vetka Ierusalima".

2004

- La editura "Pontos" apare volumul selectiv ***Am fost odată ca niciodată.*** ...*"o carte de sinteză, înmănunchind versuri scrise în decurs de șase decenii. Cînd te așezi la masa de scris, uiți cîți ani ai. Ai senzația că plutești pe muchia de cuțit a cuvîntului. Adevărul e că poezia nu-i nimic altceva decît poezie"...*

Mi-i pe sfîrșite rolul.
O să cînte alții lumea aceasta,
prorocindu-i, în consolare,
mirabile limanuri. Fiecare
în felul lui e gornic.
După cum îl taie capul
interpretează semnalele
pădurilor intercontinentale.
Și fiecărui i-i dat, cum stă
pironit în fața toamnei,
să petreacă trenul,
acel din urmă.

2011

- Apare cartea **Testamentul unui nou - născut**.

"În primăvara lui 2012, într-o dimineață de aprilie, mă voi trezi dintr-o dată nonagenar... Iar prezenta carte, în fond, nu-i decît o împletire de introspecții: poezii și eseuri, un roman sui generis, al cărui erou, un poet longeviv, se străduiește, prin prisma celor trăite, să perceapă în gînguritul unui nou – născut adevăratul sens al vieții".

În loc de autobiografie

M-am născut într-o vinerea. Îmi fu scâncetul – odă (anul 2007).

Copilăria n-are pereți. Minunile, desculț, le cutreer (1981).

Și pieri acceleratul – vis grotesc (1940).

Ca în oglinda magului sihastru

mă oglindesc în sinea mea

De ce taci, gorunule drag, graiul tău voi să-l ascult (1944).

Ah, învie fereastra , cea cu trei mușcate! (1956),

Mușc din amintiri,

cum dintr-o coajă de pîine (2004).

Anii duși, și ei au un post – scriptum,

ce-l tălmăcești aievea prea tîrziu

E plin de bocet și umor

destinul lumii în derivă

Miraju-i deseori mulaj, iar paradisul cu macaz (2011).

Pămînte, fă-mă iarăși un prunc să sug din țîțe! (1995).

Un vînător pribeag de visuri,

cu mine însu-mi mă confrunt (2000).

Uscate, frunzele dispar

ca niște ruginite iluzii (2010).

Or fi anii fugare urme de manuscrise? (2005).

Prin cuvinte privesc lumea,

Cum prin lentile aş privi-o (2003).

Tot ce e are rost. Ce va fi a mai fost (2004).

Deci, așa mi-a fost datul –

Anatol Gugel să fiu! (2006).

A. Gugel. Testamentul unui nou-născut. – Chișinău: Pontos. – P. 160.

OPERA

Adio, Cioco: [Versuri pentru copii] / Anatol Gujel ; il. de D. Trifan. – Ch.: Literatura artistică, 1979. – 48 p. [în grafie chirilică]

Am fost odată ca niciodată / Anatol Gujel . – Ch. : Pontos, 2004. - 296 p.

Bradul și steaua: [Versuri pentru copii] / Anatol Gujel. – Ch.: Lumina, 1972. – 36 p. [în grafie chirilică]

Caietul cu scoarțe de chihlimbar: [Versuri] / Anatol Gujel. – Ch.: Cartea Moldovenească, 1975. – 150 p. [în grafie chirilică]

Cartea plaiului: De la Naslavcea la Giurgiulești: [Publicistică] / Anatol Gujel; prez. Grafică de T. Vasilenko. – Ch.: "Lit. artistică", 1986. – 180 p. [în grafie chirilică]

Cînd liniștea cuvîntă : Versuri / Anatol Gujel . – Ch. : Cartea Moldovenească, 1964. – 116 p. [în grafie chirilică]

Crug : [Versuri]/ Anatol Gujel ; prez. graf. : R. Rotari . – Ch. : Literatura artistică, 1982. - 304 p. [în grafie chirilică]

Cutia de rezonanță / Anatol Gujel . – Ch. : Cartea Moldovenească, 1968. - 102 p. : il. [în grafie chirilică]

Drumeție. Oameni și locuri: [Schițe]/ Anatol Gujel. – Ch.: Lumina, 1975. – 83 p. [în grafie chirilică]

Eu, Anicuța și Radu: [Versuri pentru copii] / Anatol Gujel. – Ch.: Cartea moldovenească, 1962. – 15 p. [în grafie chirilică]

Fereastra cu trei mușcate: [Versuri] / Anatolii Gujeli. – Ch. Editura de Stat a Moldovei, 1956. – 108 p.

Fîntîna soarelui: poezii și povești / Anatol Gujel; il. de D. Trifan. – Ch.: Literatura artistică, 1987. - 38 p. : il. [în grafie chirilică]

Flota mea : Pentru școala primară / Anatol Gujel . – Ch. : Cartea moldovenească, 1964 16 p. : il. [în grafie chirilică]

Generația mea: [Versuri] / Anatol Gujel. – Ch.: Editura de Stat a Moldovei, 1951. – 91 p. [în grafie chirilică]

Har: Culegere de publicistică / Anatol Gujel. – Ch.: Cartea Moldovenească. 1982. – 112 p. (Scriitorul în actualitate). [în grafie chirilică]

Înșiră-te mărgărite: [Schițe] / Anatol Gujel. – Ch.: Literatura artistică, 1979. – 192 p. [în grafie chirilică]

Lanternă magică : Versuri / Anatol Gujel . – Ch. : Literatura artistică, 1978. - 160 p. [în grafie chirilică]

Lumi în cleștar : [Versuri] / Anatol Gujel . – Ch. : Cartea Moldovenească, 1972. - 248 p. [în grafie chirilică]

Nistrule, pe malul tău... : Versuri / Anatol Gujel . — Chișinău : Școala Sovietică, 1956. - 64 p. [în grafie chirilică]

Ostroave verzi: [Versuri] / Anatol Gujel. — Ch.: Cartea Moldovenească, 1962. — 143 p. [în grafie chirilică]

Pe-un picior de plai... : Schițe / Anatol Gujel . — Ch. : Cartea moldovenească, 1960. - 102 p. : il. [în grafie chirilică]

Poezii și poeme / Anatolie Gujel. - Ch. : Cartea moldovenească, 1959. — 207 p. [în grafie chirilică]

Post-scriptum / Anatol Gugel . — Ch. : Ruxanda, 1998. - 107 p.

Povestea Gorunului: Poem / Anatol Gujel. — Ch.: Ed. De Stat a Moldovei, 1954. — 95 p. [în grafie chirilică]

Schimbul nostru : Culegere de versuri / Anatol Gujel . — Chișinău : Editura de stat a Moldovei, 1952. — 56 p. [în grafie chirilică]

Scoica sarmatică: Versuri / Anatol Gujel . — Ch. : Cartea Moldovenească, 1969. - 68 p.
Sonata lunii: Versuri / Anatol Gujel . — Ch. : Cartea Moldovenească, 1965. — 178 p. [în grafie chirilică]

Știubeiul cu povești / Anatol Gujel; il. de A. Silițchii. — Ch.: 1982. — 55 p.: il. [în grafie chirilică]

Testamentul unui nou – născut / Anatol Gugel. — Ch.: Pontos, 2011. — 175 p.

Versuri / Anatol Gujel. — Ch. : Cartea moldovenească, 1967. — 169 p. (Colecția "Aurora") [în grafie chirilică]

Versuri / Anatol Gujel. — Ch.: Lumina, 1970. — 98 p. [în grafie chirilică]

Visătorii: [Versuri] / Anatol Gujel.- Ch.: Cartea Moldovenească, 1963. — 96 p. [în grafie chirilică]

Vînt de april: Versuri / Anatol Gujel/ - Ch.: Cartea Moldovenească, 1959. — 86 p. [în grafie chirilică]

Волшебный фонарь: Стихи / Анато́л Гужель; пер. с молд. Михаила Фильштейна. — М.: Сов. Писатель, 1983. — 88 с.

Лунная соната : Стихи / Анато́лий Гужель; пер. с молд. Анато́лия Наймана . — Москва : Советский писатель, 1974. - 95 p.

Превращения: [Стихи] / Анато́л Гужель; пер. с молд. Рудольфа Ольшевского. — К.: Картя Молдовеняскэ, 1975. — 127 с.

Ритм, молодость, дружба [Всесоюзный фестиваль народного танца 1968 г.] / Анато́лий Гужель, Ефрем Баух. — К. : Картя Молдовеняскэ, 1970. — 80 с.

Сказание дуба: Поэма / Анато́лий Гужель; авториз. пер. с молд. В. Бугаевского и А. Штейнберга. — К.: Гос. Изд-во Молдавии, 1956. — 85 с.

[Стихи] / Анатолий Гужель; пер. с молд. А.Корнева. - К.: Картя Молдовеняскэ, 1959. – 44 с.

Стихотворения / Анатолий Гужель. - К.: Картя Молдовеняскэ, 1961. – 124 с.

- **În culegeri și ediții periodice**

Chișinăul în literatură: Antologie / Bibl. Municipală "B.P.Hasdeu". – Ch.: "Grafema Libris" SRL, 2011. – P. 97 – 99, 249, 419, 420.

Unde sunt poienile... // Eterna iubire: Antologie. – București: Editura Biodova & Cronica română, 1999. – P. 43.

Антология современной молдавской поэзии/ Сост. Г. Водэ, А. Коркина. – К. Лит. артистикэ, 1984. – С. 123 – 127.

Бухенвальд: [Поэма] / Анатол Гужель // Ветка Иерусалима: Альманах писателей – евреев Молдовы. – Вып. 1. – К.: Лига, 1998. – С. 138.

Иерусалимская тетрадь: [Стихи] / Анатол Гужель // Ветка Иерусалима: Альманах писателей – евреев Молдовы. – Вып. 2. – К.: Б.и., 2000. – С. 199 – 204.

REFERIRI DESPRE PERSONALITATEA ȘI CREAȚIA LUI ANATOL GUGEL

Cibotaru Mihail Gh. Un suflet îndoldorat de bunătate // Literatura și arta. – 2012. - Nr. 15 (12 apr.)

Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia.- Ed. A III – a rev. și ad. – București: Editura Fundației Culturale Române, 2002. – P. 181 – 182, 201, 269, 379, 384. (Istoriile secolului XX).

Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812 – 2010. – Ed. A II-a rev.și compl./ Muzeul literaturii române "Mihail Kogălniceanu". – Ch.: Prut Internațional, 2010. – P. 278 – 279.

Enciclopedia Sovietică Moldovenească: [în 8 vol.]. – Vol. 2. – Ch.: Red. Principală a Enciclopediei Sovietice Moldovenești, 1971. - P. 218. [în grafie chirilică]

Eternul romantic de la Naslavcea la Giurgiulești // Druță Boris. Sub Steaua lui David, cu Dumnezeu. – S.I.: S.n., S.a. – P. 165 – 172.

Literatura și arta Moldovei: Enciclopedie în 2 vol. – Vol. 1. - Ch.: Red. Principală a Enciclopediei Sovietice Moldovenești, 1985. – P. 165. [în grafie chirilică]

Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova. – București, Ch.: Litera Internațional, 2005. – P. 381 – 390.

Un „rezonator” – Anatol Gugel // Racheriu, Adrian Dinu. Poeți din Basarabia. Un veac de poezie românească. – București: Editura Academiei Române; Ch.: Știința, 2010. – P. 112 – 115.

Șpitalnic, S. Evreii în literatura, arta și știința Moldovei: Îndreptar/ Biblioteca Municipală "B.-P. Hașdeu"; biblioteca evreiască "I.Mangher". – Ch.: S.n., 1994. – P. 57 – 59, 154.

Левит Е. Д. Румыноязычные писатели – евреи в послевоенной молдавской литературе // Евреи в духовной жизни Молдовы. Страницы истории и современность/ Инст. нац. меньшинств АН РМ; О-во евр. культуры РМ. – К. : Лига, 1997. – С. 41.

Российская еврейская энциклопедия: [в 4-х т.]. – Изд. 2-е, испр. и доп. - Т. 1. - 378 – 388.

Тростянецкий, Исаак. Штрихи к портрету поэта // Истоки. – 1999. - № 7(март-апр.). – С. 8.

Шпитальник, С. Евреи Молдовы: Справочник/ Biblioteca Municipală "Bogdan Petriceicu Hașdeu", Еврейская библиотека им. И.Мангера, ДЖОЙНТ. – К.: Б.и., 2000. – С.: 48, 51- 52, 60, 61, 62, 64, 109.